

Mitler - u. Polzesembete
Kunstsiedlungsstellen (RUP) V
Zustellung mkl. Leberne

in und 2 3-500 Personen
12% d. Uhu des Polzesembete
80% Russen u. Polen
80% Slovaken u. Kanäle

Auto-Kolle-Kollektion

igl. Memo [1947] Annex 2

1.080 Tote
770 Verwundete
317 Gef. u. Versp.

otto Mathew Jellensin 01 43

für alle all. u. etnos. Kämpfer

Angewandte, die Pöbeln zu Nachkriegs.

2 erhebliche Punkte

1. Uredonielj anath. o.

2. Vorkurs o. an Pöbeln an Krieg a. tote
Hilfsfeld

(igl. Memo [1947], S. 2)

ŽRELEC — Ebenthal

Na pokopališču v Žrelcu pri Celovcu so pokopani trije partizanski borci: Friderik Karule, roj. 6. 1. 1921 v Št. Rupertu v Celovcu, in dva primorska Slovenca, katerih imena pa niso znana. Vsi trije so padli v bojih z nacisti 17. septembra 1944, in sicer oba Primorca pod Dvorcem, medtem ko za Karula ni točno znano, kje je zgubil življenje.

Prvotno so bili omenjeni trije borci pokopani izven pokopališkega zidu skupaj z dvema umorjenima Poljakoma. Šele po vojni so bili prekopani na pokopališče, kjer imajo skupno grobišče s tremi križi, ki jih je postavil Črni križ. Nosijo napise: 1. M. Mazuschefski † 14. 10. 1942; 2. Alex Lipinski † 30. 4. 1943; 3. Friedrich Karule † 17. 9. 1944 und zwei unbekannte Soldaten.

Tudi podrobnosti smrti obeh Poljakov so znane. Martin Matuśewski (tako je vpisan v mrliški knjigi župnišča v Žrelcu) je

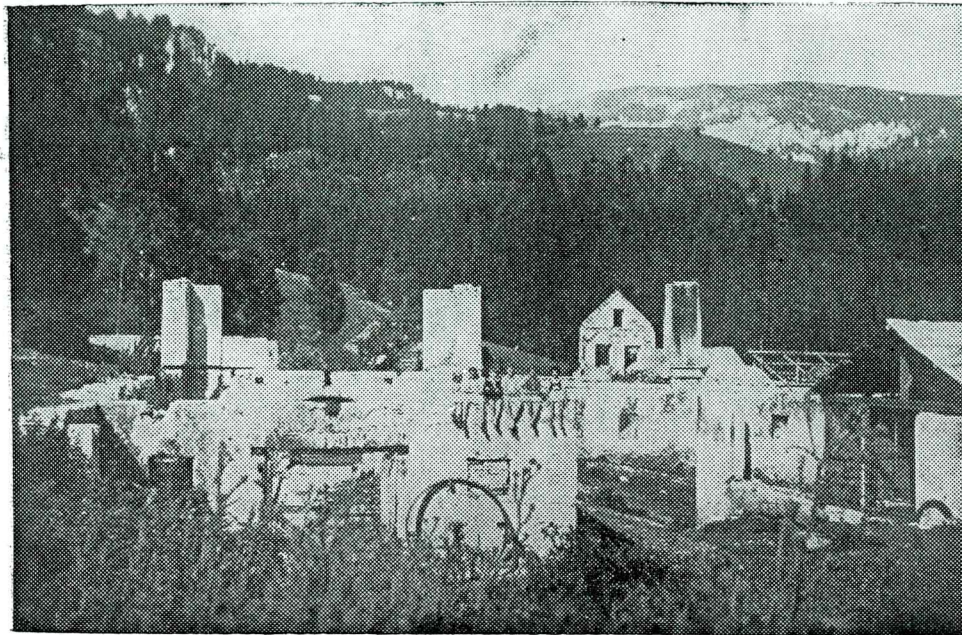
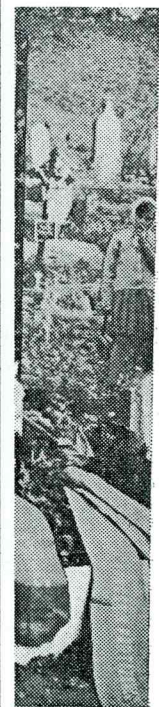
bil rojen na Poljskem in kot prisilni delavec od gestapa 14. 10. 1942 javno obešen; tudi drugi poljski državljani, Aleksander Lipinski, roj. 26. 9. 1909 v Varšavi, je bil obešen, in sicer 30. 4. 1943 — ne prvi in ne drugi pa ni bil postavljen pred sodišče. V mrliški knjigi, Tom. 4 na strani 78, kjer so zapisani podatki o smrti omenjenih žrtev nacističnega nasilja, je med drugim tudi stavek, da je bil Lipinski obešen „wegen versuchten Meuchelmordes?“. Vprašaj na koncu beležke je zgovoren.

Prebivalci bližnje okolice Žrelca se še danes sprašujejo, kako je mogoče, da storilci nezaslišanega zločina nad dvema Poljakoma v Žrelcu vse do danes niso bili postavljeni pred sodišče. Podobno vprašanje pa je nedvomno upravičeno tudi za neštete druge zločine, ki so jih privrženci in sodelavci nacističnega režima zagrešili v raznih krajih Koroške.

Christina Pfeiler
0676/5913001
Arbeitsloskammer

živelih sobor-
t.
Ziljici je ob-
orcem za svo-
katerem piše:
Opfer aus der
i, die in den
hrer demokra-
eue und Liebe
ache und Ab-
mussten. Den
g und Besin-
ertretung Ar-
n Fernen und

januarja 1944
andarji iz Že-
Malka Ora-
6 padla pod
a vojaka.

Razvalina Peršmanove domačije

Zveza koroških partizanov je na pokopališču v Železni Kapli postavila žrtvam fašizma nagrobni kamen, ki je bil odkrit 30. 10. 1960. Spomenik nosi napis: „Mostovi rasto, iz vseh človeških src se pno in v vsa srca. Slava narodnemu heroju Francu Pasterku - Lenartu in tovarišem.“ Na levi in desni strani spomenika je v marmorne plošče vklesanih 154 imen pa-

dlih borcev in žrtev fašističnega nasilja iz občine Železna Kapla-Bela. V dokumentaciji nagrobnega spomenika padlim partizanom v Železni Kapli je zapisano, da je bil najmlajši Slovenec, ki so ga ubili nacisti, Mirko Sadovnik, star 8 mesecev in 21 dni, najstarejši pa Hojnikov stari oče Florijan Polanšek, star 89 let, 8 mesecev in 23 dni.

ŽITARA VAS

Na pokopališču v Žitari vasi je pokopanih devet partizanov. Več let ni bilo znano ime nobenega teh junakov, ki so padli 8. maja 1945 v Selah pri Žitari vasi ter bili pozneje prekopani v skupni grob ob cerkvi.

Kakor pri drugih partizanskih grobiščih, tako je tudi v Žitari vasi Črni križ oz. občina potvarjala resnico o številu pokopanih partizanov. Na grobu je bil lesen križ z napisom: „Hier ruhen acht unbekannte jugoslawische Partisanen, gefallen im Mai 1945.“ V resnici pa je tukaj pokopanih devet nepoznanih partizanskih borcev, kar je zapisano tudi v mrliški oz.

pokopališki knjigi župnišča v Žitari vasi.

Pozneje smo zvedeli za imena dveh na tem pokopališču pokopanih partizanov. Svojci so jima napravili skromno leseno spominsko ploščo z napisom: „V spomin padlim 9. maja 1945 — Janko Ledinek, Peter Gorenšek“ in s posvetilom: „Čez hribe in doline je tvoj rojstni kraj, naj ti bo Koroška zemlja, ki te krije, tvoj poslednji raj.“

Meseca septembra 1970 je Zveza koroških partizanov postavila na množični grob padlih partizanskih borcev lep in trajen nagrobni spomenik.

hodom v partizane je delal kot mesar v Beljaku. Medtem ko je Klement Schaschl padel v Mecesnih pri Pečah, sta Heinrich Schaschl in Bruno Jank zgubila življenje v Kamenitem morju pod Dobračem.

V pokopališki knjigi so vsi trije opisani, le za Bruna Janka niso navedeni rojstni podatki. Zapisano je tudi, da so padli v borbi z gestapom. Na pokopališče so bili prekopani 13. maja 1945. Oba Schaschla imata lepo urejeno grobišče z nagrobnim kamnom, vendar iz napisa ni razvidno, da sta bila partizana. Grob Bruna Janka pa je že prekopan. Prva dva sta bila avstrijske narodnosti, Jank pa je

bil Slovenec; po izjavi preživelih soborcev je bil star okoli 22 let.

Na novem pokopališču v Ziljici je občina Podklošter postavila borcem za svobodo lep spomenik, na katerem piše: „Zum Andenken an die Opfer aus der Marktgemeinde Arnoldstein, die in den Jahren 1934—1945 wegen ihrer demokratischen Gesinnung, ihrer Treue und Liebe zur Heimat und ihrer Sprache und Abstammung ihr Leben lassen mussten. Den Nachkommen zur Mahnung und Besinnung! Die Marktgemeindevvertretung Arnoldstein. Friede, Friede den Fernen und Nahen!“

ŽELEZNA KAPLA

Podroben opis partizanskih grobov v Železni Kapli bi bil mnogo preobširen, če bi hoteli zapisati samo vsa znana imena in podatke o tem, pod kakšnimi pogoji in kje so izgubili ti junaški borci svoja mlada življenja. Zato se bomo omejili le na navedbo nekaj števil, ki pa bodo prav tako posredovale dovolj zgovorno sliko zgodovinskih dogajanj protifašističnega narodnoosvobodilnega boja tega kraja v dobi 1942—1945.

Na pokopališču v Železni Kapli je pokopanih 120 partizanskih borcev in tistih protifašistov, ki jih je nacistična policija pobila na domovih, ker so podpirali partizansko vojsko. Pokopani so na spodnjem pokopališču, raztreseni ob zidu levo in desno od spodnjega vhoda. Tukaj počiva 78 partizanov, katerih imena so znana, ter 26 neznanih borcev; med njimi je 60 domačinov ter 14 jugoslovanskih, 3 sovjetski in 1 poljski državljani. Med svojimi borci počiva tudi prvi komandant I. Koroškega bataljona, narodni heroj Franc Pasterk - Lenart, ki je padel v Mežici in je bil po vojni prepeljan v rojstni kraj. Nadalje je tukaj pokopana enajstčlanska družina Sadovnik-Peršman, ki so jo SS-ovci zverinsko pobili 25. aprila 1945 na njenem domu. Prav tako počiva jo na tem pokopališču trije člani Hojni-

kove družine, ki so jih 18. januarja 1944 na domu pobili nacistični žandarji iz Železne Kaple, ter partizanka Malka Oražič - Tatjana, ki je leta 1946 padla pod streli angleškega zasedbenega vojaka.

912, padel
komandir
ir Chusak
so bili Av-

Š T . V I D v Podjuni

Št. Vid v Podjuni leži v osrčju podjunske doline. Okoli cerkve, ki so jo sezidali na vzpetini ob gozdu, je pokopališče, na katerem počivata dva partizana: Franc Hobel, pd. Rojakov iz Pogrč pri Št. Vidu, rojen 27. aprila 1914, padel v Lobniku 20. aprila 1944, ter Ignac Žovnir, rojen 27. decembra 1912 v Slovenj Gradcu; bil je član obveščevalnega centra Koroškega odreda in je padel 9. februarja 1945.

Rojakovi so po vojni postavili marmornat nagrobni kamen z naslednjim napisom: „Tukaj počivajo Franc Hobel, roj. 27. 4. 1914, Feliks Hobel, roj. 21. 8. 1924, padel 12. 12. 1944, pokopan v Maloščah,

Anton Hobel, roj. 20. 1. 1927, padel 26. 11. 1944, pokopan v Maloščah. — Junaško ste prestali neizprosen boj, pojila vaša kri je zemljo, ki vas krije, zdaj delež bode vaš, mir božji in pokoj, na nebu svetla luč nebeška naj vam sije. Tukaj pričakuje dan vstajenja njih tovariš Žovnir Ignac, padel februarja 1945, star 32 let, doma pri Celju. Lahka naj mu bo naša zemlja.“

Zveza koroških partizanov je letos tudi na tem pokopališču postavila nov nagrobni spomenik padlim partizanskim junakom. Prav tako je bil tudi v Maloščah postavljen nagrobni spomenik, ki nosi zapis o padlih sinovih Rojakove družine.

V R B A

Tudi na pokopališču v Vrbi ob Vrbskem jezeru so pokopani padli partizani. Na tem pokopališču je našlo zadnje počivališče šest borcev, ki so padli 17. novembra 1944 v boju z nacistično policijo na seniku domačije Šluder na Žopračah. Eden med njimi je Andrej Ogris, pd. Odrejev na Mali gori pri Bilčovsu, rojen 17. septembra 1924; za ostalih pet partizanov pa imena niso znana.

Že leta 1948 je bil partizanom pokopanim na vrbskem pokopališču, postav-

ljen nagrobni spomenik z napisom: „Šestim tovarišem partizanom, ki so dali dne 17. 11. 1944 na Žopračah svoje življenje za svobodo, v hvaležen spomin — Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške“. Letos septembra pa je Zveza koroških partizanov v sodelovanju z Zvezo združenj borcev NOV Slovenije postavila nov nagrobni spomenik, primeren okolju vrbskega pokopališča in dostojen spominu velikih žrtev protifašističnega boja.

Z I L J I C A — Gailitz

Najzapadnejši grobovi protifašističnih partizanskih borcev na Koroškem so na pokopališču v Ziljici pri Podkloštru. Tam so pokopani trije borci Ziljske čete, ki je delovala pod Dobračem in imela svoje postojanke v tako imenovanem Kamentem morju.

Na pokopališču v Ziljici so pokopani naslednji borci: Klement Schaschl, roj. 27. 1. 1916 v Št. Rupertu pri Celovcu, tovarniški delavec, padel 28. 4. 1945; Heinrich Schaschl, roj. 6. 4. 1928 v Podkloštru, delavec, padel 28. 4. 1945; Bruno Jank, doma iz Kanalske doline, pred od-

pri Prevaljah, padel 10. 11. 1944; Slavko Osojnik - Edi, rojen 24. 4. 1921 v Lešah, padel 9. 11. 1944; Hugo Osojnik - Filip, rojen 17. 7. 1924 v Črni, padel 27. 4. 1945; Adolf Pisar, rojen 25. 5. 1923 na Tolstem vrhu pri Ravnah, padel 4. 5. 1945; Franc Petrič - Februar iz Oplotnice, rojen 3. 3. 1921, padel 13. 3. 1945; Pavle Podričnik - Vinko iz Lokovice pri Prevaljah, padel 13. 3. 1945; Mirko Slemenik - Gašper, rojen 21. 5. 1926, Stari trg — Slovenj Gradec, padel 10. 8. 1944;

Spomenik žrtvam...

Engelbert Vačovnik, rojen 12. 7. 1926 v Črni, padel 13. 3. 1945; Avgust Vršnik - Matija iz Luč v Savinjski dolini, komisar Severnega koroškega bataljona, padel 13. 3. 1945; Miha Roš - Polde iz Bele nad

Železno Kaplo, rojen 9. 9. 1912, padel 6. 12. 1944 kot komisar čete; komandir Boj in angleški zvezni oficir Chusak (Kiusak). Ostali neznani borci so bili Av-

... katerega so šovinisti razstrelili

strijci, Francozi, Jugoslovani, Poljaki in Rusi.

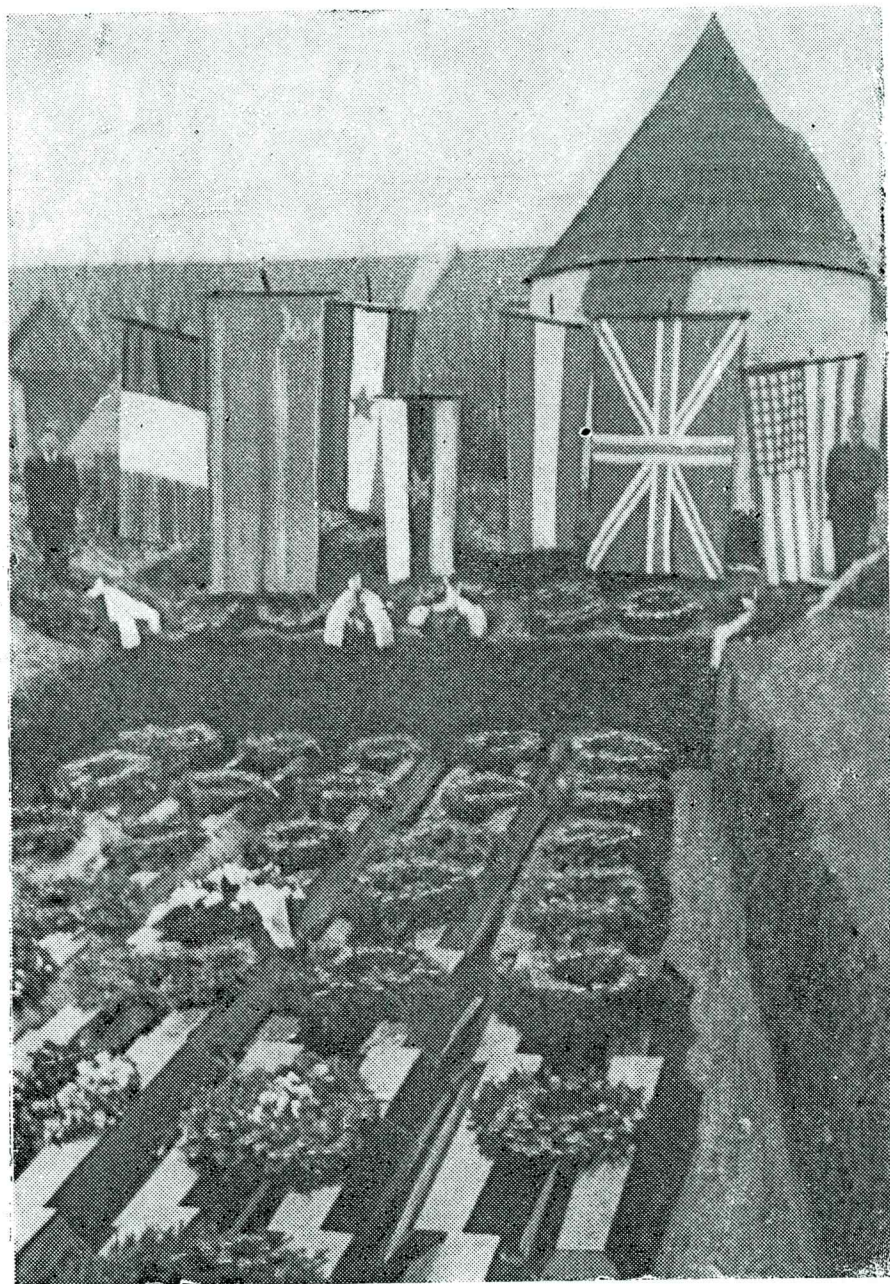
Najprej so bili padli partizani raztrešeni po vsej Svinški planini, dne 17. novembra 1946 pa so bili z vsemi častmi pokopani na šentrupertske pokopališču. Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške jim je postavila veličasten spomenik, ki je bil svečano odkrit 26. oktobra 1947.

Leta 1953 so doslej neodkriti in nekaznovani zločinci napravili na spomenik atentat ter razstrelili iz bronu vilito dobra dva metra visoko plastiko — skupino treh borcev, ki je simbolizirala upor in boj proti fašističnemu nasilju. Ostal je samo podstavek iz marmorja z napisom „Padlim za svobodo v borbi proti fašizmu“, na ta podstavek je avstrijska vlada namesto prejšnje umetniško oblikovane skulpture pustila napraviti navadno žaro.

Št.
junsk
zidal
lišče,
Fran
Št. V
Lobn
nir,
Grač
Korc
ja 19
Re
nat
som:
27. 4
pade

Ti
skeri
Na
čiva
vem
na s
Eder
Odr
17.
zanc
Ž
pani

N
pari
pok
so 1
delc
posi
tem

čnik, ro-
sta bila

no negu-

čnik - Iz-
padel 25.
en 21. 3.
el 19. 11.
o, rojen
4. 1945;
pri Ko-
o Kotnik
Franciška
a 21. 9.
1944, in
19 v Br-
2. 1944;
Podkraju

moški, ki so za svojo domovino v novembru 1944 in za osvoboditev Avstrije bili umorjeni od fašistične roke na Galinju). Pozneje smo iz zanesljivih virov zvedeli, da sta na tem pokopališču med drugimi pokopana Ožbalt Grabner, rojen 3.

7. 1925 v Črni in Boštjan Mlačnik, rojen 20. 1. 1924 v Strojni. Oba sta bila borca Severnega bataljona.

Grob že vsa povojna leta vzorno negujejo avstrijski tovariši.

Š T . R U P E R T pri Velikovcu

Na pokopališču v Št. Rupertu pri Velikovcu je največje partizansko množično pokopališče na Koroškem. V dvanajst metrov dolgem in pet metrov širokem grobu na severni strani cerkve je pokopanih 83 borcev, ki so padli na področju Svinške planine. Med padle partizane spada tudi Jurij Čarf, ki pa je na istem pokopališču pokopan v družinskem grobu.

Večina na tem pokopališču pokopanih so neznani partizani. Znana so le naslednja imena:

Anton Brdник - Viktor, rojen 29. 6. 1921 v Šmartnem pri Slovenjem Gradcu,

padel 15. 12. 1944; Jože Drofelnik - Iztok, rojen 25. 8. 1925 v Črni, padel 25. 10. 1944; Jožef Filip - Feliks, rojen 21. 3. 1924 v Brdinjah pri Ravnah, padel 19. 11. 1944; Jožef Hermonko - Zvonko, rojen 15. 3. 1927 v Mežici, padel 26. 4. 1945; Ivan Juhant - Matija iz Klana pri Komendi, padel 13. 3. 1945; Stanko Kotnik iz Prevalj, padel 13. 3. 1945; Frančiška Logar, pd. Nacesnikova, rojena 21. 9. 1920 v Kotljah, padla 15. 11. 1944, in njen mož Avgust Logar, rojen 1919 v Brdinjah pri Kotljah, padel 6. 12. 1944; Jožef Mori, rojen 1. 2. 1926 v Podkrajju

je vedel,

Marka je
edno krasi

izan Rudi
zan, ki je
pokopa-
iž. Primo-
t. Jakobu
jani.

najstarejši
let, naj-
lič - Mira,
ni Okraj-

e že prej
zdaj še z
em piše:
išizmu —
fe gegen
'oleg na-
sh padlih

niso ime-
ega obe-
h različ-
septembra
ov s po-
B Slove-

je tudi
rnböcku,
upnik v
Janezu
aretiran
aborišču

Š T . L E N A R T pri Sedmih studencih

„V času, ko nam je zločinski fašizem hotel vzeti vse, celo naš materin jezik, je naša mladina zgrabila za orožje in se začela zbirati v gozdovih in v globokem spoštovanju do svojega slovenskega naroda šla v borbo za pravico in svobodo. Spoštujemo jih, kajti samo njim se imamo zahvaliti, da nacizem ni mogel uresničiti svojih groznih naklepov. Svoje življenje so dali za to, da smo mi ostali na svoji zemlji. Nismo jih pozabili in tudi ne bomo.“ To so besede pokojnega župnika Janeza Starca, ki jih je spregovoril 22. 5. 1949 ob grobu padlih partizanov, ki so jih prekopali na pokopališče v Št. Lenart pri Sedmih studencih.

Na tem pokopališču počivajo naslednji borci za svobodo: inž. Franc Herle iz Solčave, padel avgusta 1944 na Rikarski planini; Anton Malec iz Kranja, padel

septembra 1944 v Št. Lenartu pri Sedmih studencih; Alojzij Vidmar iz Kamnika, padel decembra 1944 na Trebinji pri Sedmih studencih; Valentin Suhar, doma iz Podgorij v Rožu, padel 6. 12. 1944 na Blačah. Ostali štirje borci so nepoznani. O njih vemo le to, da sta dva bila iz Štajerske in da sta padla septembra 1944 v Grpičah, medtem ko sta druga dva padla julija 1943 in 1944, prvi, ki je bil doma iz Škofje Loke, je padel na Petelinjaku, drugi pa je padel v Jarku-Kokre in je o njem znano le to, da je bil doma nekje v Sloveniji.

To partizansko grobišče je po vojni bilo skromno, a čedno urejeno, vsa leta sta ga negovala zakonca Sluga Jože in Francka. Zveza koroških partizanov je letos septembra tudi tem padlim junakom postavila dostojen nagrobni spomenik.

Š T . L I P Š v Podjuni

Na pokopališču v Št. Lipšu sta pokopana dva partizana.

Prvi Friderik Urh, pd. Urhov iz Plaznice, katerega je nacistična policija 3. avgusta 1943 ustrelila na domačih tleh. Na pokopališču počiva v družinskem grobu. Svojci so na severni strani pokopališkega zidu vgradili spominsko ploščo — v spomin padlim bratom: Frideriku Urhu, rojenemu 23. 9. 1903 in padlemu 3.

8. 1943 ter dvema bratoma Valentinu in Franciju, ki sta prav tako postala žrtev druge svetovne vojne. „Večje ljubezni nima kot ta, ki da življenje za svoje“, se glasi posvetilo na omenjeni spominski plošči.

Leta 1953 pa so na pokopališče v Št. Lipšu prekopali kosti neznanega partizana, ki je padel v Ojstri.

Š M A R T E N na Teholci — St. Martin am Techelsberg

Severno od Vrbskega jezera v hribovitih naselju Šmarten na Teholci, pod jugozapadnimi obronki planine Galinje, je na pokopališču grob petih partizanskih borcev in bork. Na lepi marmornati skali, ki služi kot nagrobni spomenik, katerega so postavili avstrijski protifašisti, je napis:

„Hier ruhen fünf unbekannte FREIHEITSKÄMPFER, zwei Frauen und drei Männer, die für ihre Heimat im November 1944 und für Österreichs Befreiung am Galinberg von Faschistenhand ermordet wurden“ (Tukaj počiva pet nepoznanih borcev za svobodo, dve ženski in trije

Karel Klun - Marko je bil član Okrožnega komiteja SKOJ-a za Dobro polje na Dolenjskem, kjer so ga domačini poznali pod imenom Kovačev Korl. V začetku leta 1944 je prišel na Koroško, da pomaga v organiziranem boju; na Koroško se je

prijavil prostovoljno, čeprav je vedel, kakšne težave ga čakajo.

Grob padlega partizana Marka je vzhodno od cerkve ter ga vedno krasi cvetje ljubezni in spoštovanja.

Š T . J A K O B v Rožu

Pokopališče v Št. Jakobu v Rožu je pri cerkvi na hribu nad vasjo. Tukaj so pokopani partizani in partizanke, ki so bili 9. februarja 1945 zahrbtno pobiti v globoko zasneženih gozdovih pod Arihovo pečjo. Bili so izdani od domačina. Da bi Nemci ustrahovali domače prebivalstvo, so imeli osem trupel padlih borcev teden dni razstavljenih ob cesti med Št. Jakobom in Št. Petrom. To je bil zadnji ustrahovalni poskus nacistične policije v tem kraju.

Imena žrtev tega nečloveškega nasilja so naslednja: Emilija Kmet - Andreja iz Maribora, Franja Markelj - Breda, iz Maribora, Marija Živalič - Mira iz Škofje Loke, Cirila Kržišnik - Tona iz Ljubljane, Ivan Kordež - Ivan, Ivan Bohinc - Džon, Franc Bogataj - Rok, zadnji trije so bili

doma na Gorenjskem, in partizan Rudi iz Mežiške doline. Deveti partizan, ki je pokopan v skupnem grobu na pokopališču v Št. Jakobu v Rožu, je inž. Primožič Ludvik - Milan, rojen v Št. Jakobu v Rožu, ki pa je živel v Ljubljani.

Med padlimi partizani je bil najstarejši inž. Primožič Ludvik, star 26 let, najmlajša pa je bila Marija Živalič - Mira, stara 20 let. Večinoma so bili člani Okrajnega odbora OF za Beljak.

Zveza koroških partizanov je že prej lepo urejeno grobišče opremila zdaj še z nagrobnim kamnom, na katerem piše: Partizani, padli v borbi proti fašizmu — Partisanen, gefallen im Kampfe gegen den Faschismus 1941—1945. Poleg napisu so na spomeniku imena vseh padlih junakov.

Š T . J A N Ž v Rožu

Na pokopališču v Št. Janžu v Rožu so pokopana trupla petih partizanskih borcev, ki so padli v borbi proti nemški policiji na Žingarici in v Šentjanških Rutah. To so:

Hafner Egidij iz Šentjanških Rut, rojen 31. 8. 1903, padel v domačem gozdu 10. 11. 1944; Male Terezija iz Št. Janža, rojena 14. 2. 1924, padla v Rutah 10. 11. 1944; Brumnik Mihael - Matjažek, rojen 22. 8. 1926 pri Harižu na Obirskem, padel 10. 11. 1944 v Šentjanških Rutah; Wester Janez iz Št. Janža, rojen 6. 4. 1928, padel v Rutah 30. 10. 1944; Vavče Franc, rojen 13. 9. 1912 na Ravnah na Koroškem, padel 28. 8. 1944 na Žingarici.

Padli junaki do pred kratkim niso imeli urejenega skupnega spominskega obeležja; pokopani so bili na štirih različnih mestih pokopališča. Letos septembra jim je Zveza koroških partizanov s pomočjo Republiškega odbora ZZB Slovenije postavila dostojen spomenik.

Na šentjanškem pokopališču je tudi spominski križ rojaku Janezu Hornböcku, ki je med vojno služboval kot župnik v Mežici. Napis se glasi: V spomin Janezu Hornböcku, roj. 5. VIII. 1878, aretiran 1941 v Mežici, trpel in umrl v taborišču Dachau 6. VIII. 1942.

ŠMARJETA pri Pliberku

Severovzhodno od Pliberka v višini 779 m leži hribovito naselje, Šmarjeta pri Pliberku. Okoli cerkve je pokopališče na katerem počiva partizan Mirko Zdovc, star 17 let, doma iz Lokovice pd. Baštevjev. Mirko je padel 10. oktobra 1944 pri Apovniku na Komelu, ko je SS in pliberška Landwache pomorila in zmetala v gorečo hišo več partizanskih kurirjev. Mirkovo truplo je bilo najdeno šele julija 1945, ko je že docela razpadlo. Na pokopališču v Šmarjeto je bil pokopan z vsemi častmi 26. 7. 1945.

Domače ljudstvo je grob padlega junaka Mirka vsa povojna leta skrbno negovalo. Napravili so mu lep lesen križ s posvetilom: „Narod, ki žrtvuje svoj cvet, ne bo umrl in ti Mirko, ki si se boril in žrtvoval, počivaj v miru!“

Na tem pokopališču je hranjen tudi pepel Bromana Urbana, pd. Šimeja iz Šmarjete. Broman je bil zaradi sodelovanja s partizani od NS policije aretiran in tik pred osvoboditvijo umorjen v Grazu.

ŠMARJETA v Rožu

Približno 5 kilometrov zračne linije, jugovzhodno od Celovca leži onstran Drape vas Šmarjeta v Rožu. Med vojno je bila tam močna postojanka nacistične žandarmerije. Zato je tudi bilanca padlih partizanov razmeroma visoka. Na pokopališču, ki je vzorno urejeno in negovano počiva devet partizanov: Levko Lukas, roj. 17. 10. 1913 iz Bistrice pri Črni, padel 30. 1. 1944 na orožniški postaji v Šmarjeti, — Jožef Krajger, pd. Čačofov v Šmarjeti, roj. 3. 4. 1927, padel 14. 3. 1945, — partizan Mirko (ostali podatki neznani), padel 11. 5. 1945, — Adolf Selišnik, roj. 11. 2. 1901 iz Solčave, — Franc Vatovec, roj. 2. 2. 1914, — Ignacij Relagranc, roj. 1924 in Vidmar Franc, roj. 23. 3. 1927. Zadnji štirje partizani so padli na Zavrhu 15. 3. 1945. Bili so borci zaščitnega bataljona OBKOM-a za Koroško. Osmi in deveti partizan na šmarješkem pokopališču sta nepoznana ju-

naka, ki sta padla 23. 3. 1944 v Trebljah nad Kuharjem. Od tam sta bila prekopana na šmarješko pokopališče 16. novembra 1947, ko se je vršila pogrebna slavnost šestih partizanov, ki so dotlej počivali na mestu, kjer so padli, na Zavrhu in Trebljah.

Kmalu po vojni je oskrbela na partizanske grobove organizacija ki oskrbuje vojaške grobove, Črni križ, lesene križe s pločevinasto ploščo in napisom: Unbekannte Partisanen. Ko pa so ti križi strohnili je Črni križ postavil železne križe in spremenil napise tako, da ni bilo razvidno, da tam počivajo partizani, ker se napis glasi: „Unbekannte Jugoslaven“. Vendar pa zgodovine ne bo mogel nihče spremeniti. Dejstvo ostane, da na šmarješkem pokopališču počiva devet partizanov, ki so dali svoje življenje v boju proti nacistični Nemčiji, za osvoboditev vseh za sužnjenih narodov.

ŠMIHEL pri Pliberku

Na pokopališču v Šmihelu pri Pliberku je grob partizana Karla Kluna - Marka. Marko je bil doma iz Gorenje vasi pri Ribnici, kjer se je rodil 18. 7. 1926. Padel je 25. 11. 1944 pri kmetu Bicelnu (posest-

nik Vinko Pečnik) v Rutah pri Bistrici nad Pliberkom. Tam je bil tudi začasno pokopan, dne 28. 10. 1947 pa prekopan na pokopališče v Šmihelu.

SVEČE

Sredi Roža zapadno od Bistrice leži vas Sveče. Na tamkajšnjem pokopališču so pokopana trupla enajstih borcev za svobodo, partizanov in aktivistov Osvobodilne fronte:

Tam počivajo narodni heroj Matija Verdnik - Tomaž, ki je bil februarja 1944 ranjen v spopadu z Nemci in je dva dni pozneje umrl na posledicah zastrupitve, ter brata Aleksander in Ivan Čero, padla 2. 5. oziroma 25. 11. 1944 na Rutah pri Bistrici. Poleg treh domačih partizanov počiva na pokopališču še pet nepoznanih borcev, ki so padli v boju z nacistično policijo v okolici Bistrice in Sveč.

V skupnem grobu s partizani ležijo tudi trupla domačih aktivistov, Aleša Einšpielerja, Florijana Križnarja in Valentina Schwarza, ki so bili žrtve zahrbtnega uboja, katerega je 5. 5. 1944 zagrešil gestapovec Rath.

Na grobišču protifašističnih borcev je domače Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ z denarjem, zbranim v posebni nabiralni akciji, 24. oktobra 1948 postavilo lep spomenik. Grobišče je vsa leta vzorno negovano. Na spomenik v Svečah

je tudi mestni odbor zveze borcev na Jesenicah vzdal bakreno ploščo v spomin narodnemu heroju z napisom: „Slava si-

nu domovine prvoborcu, narodnemu heroju Matiji Verdniku - Tomažu“.

SVINEC — Eberstein

Ta kraj leži zapadno od Male Svinške planine v dolini Goričice (Görtschitz), 33 km severovzhodno od Celovca. Na vaškem pokopališču je grob dveh partizanov Severnega bataljona Koroškega odreda. Tukaj je pokopan partizan Ernest Šrot, roj. 1929 v Lešah pri Ravnah na Koroškem. Za ime drugega partizana se ne ve. Padla borca sta prišla konec marca do skrajnosti izčrpana iz Svinške planine v bližino Svinca. V visokem snegu sta bila ujeta od NS žandarmerije. Peljali so ju na orožniško postajo v Svinec na zaslišanje, nato pa nazaj kjer sta bila ujeta in jih tam ustrelili. Pri tem zahrbtnem

umoru so sodelovali orožniki Andreas Feldner, Georg Hartl in Nemeč Haberland Otto. Prvi je bil zaradi tega obsojen na dosmrtno ječo, drugi na petnajst let zapora, medtem ko je tretji pobegnil v Nemčijo. Akt tega procesa se nahaja v Gradcu in nosi št. 6 VR 236/45.

Avstrijski tovariši so takoj po vojni na grob partizanov postavili železni križ z napisom: Zwei unbekannte Partisanen 7. 4. 1945. Grob nosi številko 39. Pred kratkim pa je Zveza koroških partizanov postavila kamenit nagrobnik v spomin padlim junakom v Svincu.

na rebr-
bu je ne-
moral biti
adel pod
brci.
i so do-
n skrbno
obišču je
ojni mi-
Na tem
partiza-

0; Pas-
einzierl
2; Olip
Micka,
Jakob,
ele, 12.
. 1925;
09.

ih par-
oilo po
od na-

cistične policije ujeti na sedlu Potoka in ustreljeni pri Kališniku, kjer so imeli Nemci svojo postojanko. Ostala dva pa sta bila leta 1950 prekopana od Vokovnika v Zgornjem Kotu na selsko pokopali-

šče; ugotovljeno je bilo, da sta bila doma iz Tržiča.

V tretjem grobišču počivata dva partizana, ki sta padla v Zgornjem Kotu in sta bila novembra 1945 prekopana na pokopališče v Selah.

V četrtem partizanskem grobu pa je pokopan padli borec Alojz Slak iz Trebnega pri Novem mestu.

Na sleskem pokopališču, vendar v družinskih grobiščih, sta pokopana tudi partizanska borca Ferdinand Roblek iz Selter Maks Kelih, p. d. Čevhov iz Zgornjih Bajdiš, ki ga je 12. 10. 1942 v Žetičah zahrbtno ustrelil grajski lovec Rohr. Med partizanskimi borci počivata tudi Franc Štern in Matija Čertov, p. d. Teul, ki so ju nacisti 18. 3. 1945 ustrelili doma na Šajdi. Od partizanskih borcev, pokopanih v Selah, so znana še naslednja imena: Aleš Žagar iz Jazbine pri Črni na Koroškem, Jože Perko iz Tržiča na Gorenjskem, Božo Erjavec iz Kranja, Jože Robič iz Sv. Križa nad Jesenicami in Jože Komar iz Slovenskega Primorja. Imena petih borcev, ki počivajo v Selah, niso znana.

Partizanskim borcem in žrtvam fašizma, pokopanim na selskem pokopališču, je Zveza koroških partizanov leta 1950 postavila dostojen spomenik; ob vhodu v staro cerkev pa sta vzdani spominski plošči z imeni in slikami pokopanih žrtev ter stavkom: „Položili so dar domu na oltar“.

SLOVENJI PLAJBERK

Na pokopališču v Slovenjem Plajberku počivata dva neznana partizana, ki sta padla meseca julija 1944 v bojih s fašisti. Prvi je našel smrt pri Štorniku, drugi pa nad cerkvijo v Dušnjakovem gozdu v Žingarici. Do osvoboditve sta bila pokopana na kraju, kjer sta padla, po vojni pa so ju prekopali na pokopališče v Slovenjem Plajberku.

Neznana borka, ki je 2. avgusta 1944 padla v Pogačaškem grabnu v Krnicah in jo je pozneje odnesel hudournik, tako

da je niso mogli najti in prekopati na pokopališče, je bila Rozalija Lapajne, rojena 19. 8. 1923 v Koprivni. Bila je bolničarka Prvega bataljona Zahodnokoroškega odreda. Podatke je dala njena mati Rozalija Lapajne iz Mežice, Polena št. 17.

Domači preživeli borci iz Slovenjega Plajberka so na grob obeh partizanskih junakov postavili spominsko ploščo z napisom: „Tukaj počivata dva neznana slovenska partizana, borca za svobodo. Naj počivata v miru!“

tizanska trojka, da preskrbi konjsko vprego. Pri tem je ob miklavčevem mostu nalletela na močno oboroženo nemško edinico Vlasovcev. Padla sta kurirja Skala in Janko, medtem ko je tretjemu uspelo, da se je umaknil.

Pokopana sta na rebrškem pokopališču. Zvezi koroških partizanov doslej še ni uspelo, da bi odkrila prava imena in identiteto teh dveh padlih junakov, razen njunih partizanskih imen, Skala in Janko. Domnevajo, da je bil eden od padlih doma iz Solčave, pd. Mlinarjev, drugi pa iz Mežice.

Tretji partizan, ki je pokopan na rebrškem pokopališču v skupnem grobu je nepoznan, medtem ko bi četrti moral biti Gredej Mirko - Vinko, ki je padel pod Bukovnikom na Plaznici ob Rebrci.

Partizansko grobišče na Rebrci so domačini ves čas po vojni zvesto in skrbno negovali. Lesen križ na tem grobišču je napravil in večkrat obnovil pokojni mizarjski mojster Janez Pepelnar. Na tem križu je napis: „V spomin padlim partizanom 9. maja 1945. Slava jim!“

SELE

Na pokopališču v Selah nad Borovljami so štiri grobišča, kjer počivajo trupla protifašističnih borcev za svobodo.

V prvem grobišču so pokopani prvi uporniki — aktivisti Osvobodilne fronte, ki jih je nacistično ljudsko sodišče obsodilo na smrt in so bili 29. aprila 1943 obglavljeni na Dunaju: Dovjak Ivan, Borovlje, 12. 8. 1905; Gregorčič Franc, Sele, 1. 10. 1901; Kelih Florijan, Šajda, 30. 4. 1908; Kelih Urh, Šajda, 22. 6. 1912;

Pristovnik Franc, Sele, 30. 7. 1910; Passterk Jurij, Lobnik, 12. 4. 1903; Weinzierl Franc, Suha pri Rebrci, 19. 9. 1912; Olip Tomaž, Sele, 15. 12. 1919; Olip Micka, roj. Županc, 28. 3. 1913; Oraže Jakob, Sele, 17. 7. 1902; Oraže Jernej, Sele, 12. 8. 1902; Oraže Janez, Sele, 12. 5. 1925; Županc Miha, Obirsko, 21. 8. 1909.

Drugo grobišče hrani trupla osmih partizanskih borcev. Šest od njih je bilo po vojni izkopanih na Šajdi. Bili so od na-

---

PODLJUBELJ

V Podljubelju, vasi jugozapadno nad Borovljami, je pokopališče tik ob državni cesti, ki vodi skozi Ljubeljski predor v Jugoslavijo. Na tem pokopališču počiva pet borcev, ki so zgubili življenje v oboroženem boju s fašizmom. To so:

Olipic Vilibald iz Trnj nad Kaplo ob Dravi, rojen 22. 10. 1920, padel 23. 4. 1945 pod Ogrizovo domačijo na Boroveljskih Rutah; Gräflinger Franc, rojen 6. 10. 1889 v Podljubelju, padel v rojstni vasi 9. 5. 1945; Weiss Ignac, rojen 16. 8. 1921 v Podljubelju, kjer je padel 10. 5. 1945; ostala dva na pokopališču pokopana partizana sta nepoznana borca.

Na pokopališču v Podljubelju ima spo-

minsko ploščo tudi Cigovc Jožef, rojen 17. 10. 1901. Padel je 11. 5. 1945 v okolici Borovelj v bojih s fašističnimi tolpmi, ki so se umikale iz Jugoslavije. Ni dognano, kje počiva njegovo truplo — na boroveljskem ali glinjskem pokopališču, ali pa so ga fašisti vrgli celo v Dravo.

Med borci na podljubeljskem pokopališču pa počiva tudi Olipic Urh - Peter, oče padlega partizana Vilibalda Olipica. Urh Olipic je umrl 17. 12. 1964 na posledicah vojnih naporov, saj je po dveh letih partizanskih bojev ostal 50-odstotni invalid. Dolga leta je bil prvi podpredsednik Zveze koroških partizanov.

RADIŠE

Na visoki planoti južno od celovške kotline ležijo raztresene vasice Lipica, Tuče, Verovce, Zborec, Kozje in druge, ki jih ljudstvo pozna pod imenom „sončne Radiše“. Sama vasica Radiše s cerkvi in pokopališčem je dalje proti vzhodu, kjer se svet kmalu usede v naselje Medgorje in potem spet dvigne v višino k naselju Škrbina. Na vsem tem predelu so se med vojno zadrževali partizani in vodili boje z nacističnimi osvajalci.

Tako tudi na radiškem pokopališču počivajo padli borci za svobodo. Dva partizana sta pokopana tam:

Martin Ogris, p. d. Kopajnikov v Tuhah, rojen 16. 2. 1920, padel 15. 10. 1944 med pohodom v Svinško planino na Šentjanški gori nad Mostičem (Brückl). Tam je bil začasno pokopan v gozdnem močvir-

ju vse do osvoboditve, ko so ga sorodniki jeseni 1945 prekopali na radiško pokopališče. Na njegovem spomeniku je zapisano: „Boril si se in svojo srčno kri prelil, da narod naš junaški bi svoboden bil. Za žrtev Tvojo hočemo se oddolžiti, za lepši svet se hočemo še mi boriti!“

Drugi na Radišah pokopani partizanski borec je Lovrenc Pristotnik p. d. Pobarinov, rojen leta 1928. Dne 17. 2. 1945 je bil težko ranjen na Kuratovem skednju v Medgorjah, kjer je padla Ivica Pirjevec. Od krogel zadet v ramo in trebuh, je umrl v celovski bolnišnici. Začasno je bil pokopan na celovškem pokopališču Annabichl, spomladi leta 1946 pa so ga prekopali na Radiše, kjer železen križ krasi njegov grob.

REBRCA

---

9. maj 1945. Zadnji ostanki nemške vojske so se vdajali in polagali svoje orožje. Partizanske edinice so zasedale dolino Podjuno. Preko Jezerskega vrha in Železne Kaple so se umikale tolpe na-

cističnih zločincev, ki so se pregrešile zoper človekove pravice v Jugoslaviji in so sklenile, da se bodo predale samo Angležem.

Od Črnežlna pri Rebrci je odšla par-

MEDGORJE

Na pokopališču v Medgorjah nad Grabštanjem je tudi partizansko grobišče in med številnimi spominskimi ploščami, vzdanimi v pokopališki zid, je južno od cerkve marmornata plošča, ki jo je vzdala Zveza koroških partizanov. Plošča nosi napis: „Slava partizanki Ivici Pirjevec, visokošolki iz Ljubljane, in neznanemu borcu, ki sta skupaj padla v tej vasi junaške smrti proti fašističnemu nasilniku.“ Pozneje je Zveza koroških partizanov odkrila tudi ime neznanega borca in je na ploščo napravila ustrezen pripis: „Janez Jenko - Drago, Naklo-Medgorje 31. 12. 1922 — 17. 1. 1945“.

V temni noči 17. januarja 1945 je zapadel nov sneg, ko sta prišla Ivica in Drago h Kuratu v Medgorje. Oče Anton Velbič jima je postregel z izdatno večerjo, potem pa sta šla počivat na skedenj. Kmalu zatem so prispeli policisti in gospodarja nahrulili, da ima partizane pod streho. Velbič je tajil in se delal nevednega, pa tudi na skedenj ni hotel, kakor

so od njega zahtevali, da bi partizana pozval, naj se predata Nemcem.

Potem se je vnelo divje streljanje. Ivica je odgovarjala s pištolo in šele ko je izstrelila zadnji naboj, so policisti vdrli na skedenj in jo ubili. Partizanu Jenku je sicer uspelo umakniti se iz sovražnikovega obroča, a je naletel na zasedo v hiši pri po domače Iljču v Goričah, kjer je padel. Preden so policisti zapustili Kuratovo domačijo, so gospodarju naročili, naj ubito žensko pokoplje kjer hoče, le na pokopališču ne; še prej pa jo mora sleči in jo pokopati golo. Res jo je dal Velbič lepo pokopati na svojem zemljišču ob pokopališču; prekril jo je z rjuho, da ji prst ne bi letela v usta, kakor je sam povedal. Drago Jenko pa je bil začasno pokopan ob hiši, kjer je padel.

Dne 13. januarja 1946 sta bila oba padla partizana prekopana z vsemi častmi in ob veliki udeležbi domačega prebivalstva na pokopališču, kjer domačini zdaj skrbno negujejo grobišče.

OBIRSKO

Tudi v eni najstarejših far na Koroškem, na Obirskem, so pokopana trupla junaških partizanskih borcev, ki so dali življenje v boju proti fašizmu.

Na obirskem pokopališču počivata dva partizana: Anton Ročnik, rojen 11. januarja 1928 na Obirskem, padel pod cerkvijo pri Pristovniku v Kortah, kjer je bil tudi pokopan do prekopa na Obirsko dne 3. 6. 1945; partizan Gorki (v mrliški knjigi v župnišču na Obirskem je vpisan pod imenom Filip), katerega pravo ime ni znano, doma je bil iz Črne, padel pa je z devetnajstimi leti pri Šobru na Obirskem dne 27. 7. 1944. Bil je visok fant s temnimi lasmi, hraber in vedno nasmejan borec, kakor ga je opisal Martin Durnik, ki mu je pri Šobru uredil začasen grob, dokler ni bil 23. septembra 1945 prekopan na pokopališče.

Obirsko pa je dalo še več žrtev za osvoboditev. Padel je tudi Miha Durnik, rojen 9. 9. 1914. Bil je 28. 2. 1944 težko ranjen pri Grubelniku v Kortah in so ga tovariši hoteli prenesti v partizansko bolnico, a jim je med potjo umrl. Pokopan je v skupnem grobu borcev za svobodo v Jelendolu, kjer počivata tudi Gregor Karničar, doma z Obirskega, rojen 27. 2. 1927, ki je padel februarja 1945 v Dolgi njeni pod Košuto, ter Feliks Mali, pd. Jakobov iz Sel-Zgornjega Kota.

Na Obirskem so padli še naslednji partizani, ki pa so pokopani v Železni Kapli: Mirko Ikovec, doma iz Solčave, padel 2. 3. 1944 pri Šajdniku; Janez Poličnik, doma iz Solčave, rojen 23. 11. 1927, padel pri Štruglu na Obirskem; na Šajdi pa je 2. 3. 1944 padel Franci Pečnik, pd. Podpesnikov v Beli, rojen 7. 10. 1922.

kolice Pli-
v Zgornjih
artizanskih
e niso bili
na libuško

naša kri,
naj stoji.“
eniku Mi-
noosvobo-
člane. V
v narod-
svoje slo-
življenje
še nasled-

14 v Pod-
v Berlinu;
v Rutah,
Noč Jo-
umorjen

a 17. ok-
mačini in
ika. Ob-
partiza-
se hoteli
nemu bo-
i orožja.
40 ljudi;
istov, tu-
lo 12 iz-

ropane v
ojni pre-
bna gro-
h Nemci
avograd.
pokopan

po vojni umrli domačin Johan Kostmann, pd. Čurijev, ki se je leto dni kot nemški vojak skrival pred nacističnimi oblastmi, ker sta z bratom Josefom brez uspeha iskala stike s partizanskimi edinicami.

Na pokopališču v Lomu pokopane žrtve spominjajo na skupno oboroženo borbo slovenskega in avstrijskega ljudstva proti skupnemu sovražniku — nemškemu

fašizmu. „Tu, na tem ozemlju,“ je leta 1951 zapisal v knjigi Koroška v borbi avstrijski pesnik Michael Guttenbrunner, „so se slovenski in avstrijski partizani skupaj z vsem ljudstvom borili proti fašizmu. Tu se je v letih največje stiske uresničilo zavezništvo dveh narodov. Kar je bilo mogoče v stiski in smrti, to naj bi ne bilo mogoče danes?“

LOGA VAS

Na pokopališču v Logi vasi, naselju ob jugozapadnem delu Vrbskega jezera, stoji skromen betoniran nagrobni kamen, na katerem so napisane naslednje besede: „Tukaj počivata Vincenc Moser, rojen 20. 5. 1911, padel 14. 7. 1943, in njegov tovariš Janez N., partizana, oba zadeta od sovražne krogle. Naša slovenska zemlja bodi jima lahka.“

Vincenc Moser je bil rojen na Dunaju, vendar je med vojno živel pri domače

Pikliču v Ločah ob Dravi, od koder se je pridružil partizanskim borcem. Padel je v boju z Nemci pri Podgorjah v Rožu. O drugem na logovaškem pokopališču pokopanem partizanu pa je znano le toliko, da mu je bilo ime Janez in da je padel v Področici.

Oba padla partizana sta bila po vojni prekopana na pokopališče v Logi vasi, kjer so domačini prevzeli skrb za negovanje njunega skupnega groba.

MALOŠČE

Tudi na pokopališču v Maloščah počivajo borci za svobodo, ki so padli v borbi proti fašizmu. V grobovih, ki nosijo po vrsti številke od 570 do 578, so pokopani:

Oto Vinček, umrl na posledicah ran 15. 5. 1945; Ljubko Grabnar, doma z Jezerkega, padel pri Kopanjku 19. 11. 1944, prekopan 22. 7. 1945; Feliks Hobel, doma iz Št. Vida v Podjuni, partizansko ime Janko, padel pri Trupiju v Rutah 12. 12. 1944, prekopan 22. 7. 1945; Janko Jaber (Kazimir), padel 5. 6. 1944 pri Črnikl-novi skali nad Žužalčami, prekopan 22. 7. 1945; Jože Hodišek, padel 7. 12. 1945 v Bistriškem potoku, prekopan 22. 7. 1945; Jože (priimek neznan), padel 1. 8.

1944 v hiši pri Kovaču (Oman) na Stopci, prekopan 22. 7. 1945; Tonček Hobel, doma iz Št. Vida v Podjuni, brat Feliksa Hobla, padel 19. 11. 1944, prekopan 28. 10. 1945; Stanko (priimek neznan), padel 19. 11. 1944 v Brežnici, prekopan 28. 10. 1945; Franc Gregori, padel na Grajšci planini, prekopan 28. 10. 1945.

Med padlimi borci, ki počivajo na pokopališču v Maloščah, sta dva sinova Rojakove družine iz Pogere pri Št. Vidu v Podjuni — Feliks in Tonček Hobel. Tretji Rojakov sin Franc, ki je prav tako dal življenje v boju proti fašizmu, pa je pokopan na domačem pokopališču v Št. Vidu v Podjuni.

tevala mnoge žrtve. Spomnimo se žrtev na Komlju, kjer so SS-ovci zagrešili nečloveški zločin, ko so v gorečem poslopju sežgali partizanske kurirje, med njimi tudi znanega tovariša Šorli Cirila - Domena iz Lobnika nad Železno Kaplo.

V pismih, ki jih hrani Zveza koroških

partizanov, so domačini iz okolice Pliberka izrazili mnenje, da je v Zgornjih Libučah pokopanih še več partizanskih kurirjev; a njihovi grobovi še niso bili odkriti, da bi jih prekopali na libuško pokopališče.

LOČE

Sredi lepo urejenega pokopališča v Ločah ob Baškem jezeru stoji spomenik iz črnega marmorja. Postavljen je bil v spomin na člane Mikulove družine iz Dobja, ki so padli kot žrtve fašizma v boju za svobodo, in sicer: Pöck Apolonia, rojena 31. 10. 1882, umorjena v Lublinu 5. 3. 1944; Pöck Hanzej, rojen 6. 4. 1913, umorjen 26. 4. 1944 v koncentracijskem taborišču Dachau; Pöck Franjo, rojen 19. 9. 1906, umorjen 25. 4. 1945 v Dobju. Franja Pöcka se starejši še spominjajo kot predanega in aktivnega prosvetaša. Ko je kot partizan padel v boju z Nemci, so takratni nacistični listi zmagoslavno zapisali: Das Ende des Banditen Böck!

„Padel naš je zarod, tekla naša kri, prost da vstane narod, dom da naj stoji.“

Tako se glasi napis na spomeniku Mikulove družine, ki je v narodnoosvobodilnem boju žrtvovala tri svoje člane. V Ločah pa so zaradi sodelovanja v narodnoosvobodilni borbi in zaradi svoje slovenske narodne zavesti zgubili življenje v dobi nacističnega nasilja tudi še naslednji domačini:

Blenkuš Jožef, rojen 6. 9. 1914 v Podgorjah, umorjen 22. 11. 1940 v Berlinu; Mačič Jožef, rojen 30. 8. 1904 v Rutah, umorjen 27. 4. 1944 v Gradcu; Noč Jožef, rojen 16. 4. 1926 v Rutah, umorjen 3. 7. 1944 v Gradcu.

LOM

Na koti zahodno od št. Andraža in severovzhodno od Pustrice leži 730 m nad morjem hribovito naselje Lom (Lamm). Okoli 900 let stare podružne cerkvice je skromno pokopališče, kjer pokopljejo le dve do tri osebe na leto. O skromnosti pokopališča pričajo iz lesenih lat izdelani križi brez napisov; le redki grobovi imajo majhne marmornate nagrobnike.

Tukaj so pokopane tudi tri žrtve krvavega pokola, ki so ga nacisti 17. oktobra 1944 zagrešili pri Spitzbauu v Lomu. To so: oče Spitzbauerjeve gospodinje Alojzij Zirnik, kovačeva žena Marija Knabl ter Marija Gelemi iz Ukrajine, ki je bila v tem kraju na prisilnem delu.

Pri Spitzbauu so bili usodnega 17. oktobra 1944 zbrani partizani, domačini in delavci iz šentlenartskega rudnika. Oborožena je bila le majhna četa partizanov, medtem ko ostali, ki so se hoteli prostovoljno pridružiti oboroženemu boju proti fašizmu, še niso imeli orožja. Nemci so jih napadli in postrelili 40 ljudi; med žrtvami je bilo največ civilistov, tudi dve leti staro deklico je zadelo 12 izstrelkov.

Samo tri žrtve pokola so pokopane v Lomu. Nekaj jih je bilo po vojni prekopanih v Velikovec ali v zasebna grobišča v Pustrico, nekaj pa so jih Nemci že tedaj odpeljali s seboj v Dravograd. Pač pa je na tem pokopališču pokopan

po vo
pd. Č
vojak
ker s
iskala
Na
ve sp
bo s
proti

Na
ob ju
stoji
na k
„Tuk
5. 19
variš
sovra
bodi
Vi
vend

Tu
vajo
bi p
po v
pani

O
5. 1'
skeg;
prek
ma i
Jank
1944
(Kaz
novi
7. 1'
v B
1945

v nemško vojsko in nosil številko Feld. Nr. 12.264/c. Po pripovedovanju preživelih borcev, je Franc, ko je prišel v partizane, bil vnet borec proti fašizmu in vedno bil v prvih vrstah. Franc Juschitz je bil rojen 17. 1. 1919 pod Lipo pri Vovbrah in je kot domačin bil dragocen svetovalec in zanesljiv vodič. Kot tak je ob nekem partizanskem pohodu pri kmetu Tušaku v Tolstem vrhu naletel na nemško zasedo in bil zadet od sovražne krogle. Na smrt ranjenega so ujeli geštapovci ter ga vprašali, kaj je njegova zadnja želja in Franc je odgovoril: „Izpustite mojo mater iz koncentracijskega taborišča. Sedaj imate mene“. Franc je na težkih

ranah umrl mučeniške smrti. Mati Marija pa je kljub temu morala umreti v taborišču. Franc je zapustil nevesto in tri leta staro hčerko. To se je zgodilo februarja 1945. leta.

Ko so se zastopniki Zveze koroških partizanov v grebinjskem župnišču pozanimali o zgodovinskih podatkih pokojnega borca, so ugotovili, da njegovo ime sploh ni zapisano v mrliško oziroma pokopališko knjigo. Očividci pa vedo povedati, da je bil Franc pokopan na grebinjsko pokopališče še ob nemški zasedbi in bil položen v grob brez krste.

Njegovi preživeli soborci ga hranijo v trajnem in spoštljivem spominu.

KOTMARA VAS

Na severni strani pokopališkega zidu v Kotmari vasi je vzdignjena marmornata plošča, v katero je vklesan naslednji napis: „Večna slava trem padlim partizanom, padlim 9. 5. 1945 pri Kotmari vasi v borbi proti fašizmu za svobodo Slovenske Koroške“.

Ti trije borci, ki so pokopani v Kotmari vasi, so nepoznani in so padli ob Humperškem gradu v borbi z ostanki SS-divizije „Prinz Eugen“, ki se je umikala iz Jugoslavije in so jo sestavljali belogardisti, četniki in ustaši, hlapci tretjega rajha.

Prekop iz mesta, kjer so padle začasno pokopali, je bil 30. marca 1947. Te sve-

čanosti in sprevod od St. Kandolfa na pokopališče v Kotmaro vas je spremljalo veliko število domačega prebivalstva, zastopnikov slovenskih organizacij in duhovnikov. Pogrebne obrede je opravil pokojni č. g. župnik Košir, ki je ob odprtem grobu padlih partizanov spregovoril naslednje besede: „Ne vemo vaših imen, dragi junaški bojovníki, toda vemo, da ste se nesebično borili za našo svobodo, zato je bilo vaše trpljenje naše trpljenje, vaše hrepenenje naše hrepenenje, vaši cilji naši cilji in vaša borba — borba nas vseh za to našo zemljo, v kateri boste sedaj počivali“.

LIBUČE

Na pokopališču v Libučah pri Pliberku je pokopan partizan Rudolf Trdina iz Mežice. Po poklicu je bil čevljar. V partizane je šel maja 1944 in bil kurir v vzhodnokoroškem odredu. Kot tak je padel 24. januarja 1945 v bojih z Nemci pri kmetu Movriju v Št. Jurju nad Pliberkom.

Njegov grob se nahaja na severni strani cerkve. Gomila, na kateri trenutno stoji

lesen križ, je vedno posuta z rožami, predvsem ob dnevu mrtvih in na dan libuškega sejma.

Kot mnogi kurirji, tako je bil tudi pokojni tovariš Rudolf Trdina žrtev bojev za Dravo. Prav skozi Libuče oziroma njeno okolico je namreč vodila kurirska pot, ki je povezovala narodnoosvobodilno gibanje med Peco in Svinško planino. In ta pot je od partizanskih kurirjev zah-

---

GLOBASNICA

Vas Globasnica leži na severozahodnem vznožju Pece. Okoli farne cerkve je pokopališče, kjer sta pokopana tudi dva partizana, ki sta padla v borbi za svobodo proti fašizmu v Slovenjah nad Podjuno.

Partizan Viktor Pisar - Jak je padel pri Pečniku v Slovenjah, kjer je skupaj z aktivistom Jankom Kusterjem - Korošcem širil literaturo osvobodilne fronte. Srečala sta mladega moškega, ki se jima je hlinil, da išče zvezo s partizani; v resnici pa je bil gestapovec in je Jaka ustrelil v tilnik. Streljal je tudi na Korošca, vendar se mu je le-ta spretno umaknil in ostal živ. Truplo ubitega Jaka so pokopali pri Pečniku, kjer je počival od avgusta 1943 do osvoboditve. Potem je bil prekopan na pokopališče v Globasnico. Ko je Jak padel, je

bil star 22 let. Doma je bil v Kotljah nad Ravnami na Koroškem, kjer je, preden je šel v partizane, bil v službi kot kmečki delavec pri Potočniku.

Drugi partizan, ki je pokopan na globaškem pokopališču, je po imenu neznan. Doma je bil na Gorenjskem in star približno 25 let. Od fašistične krogle je bil zadet, ko je bil pri sekretarju OF za Velikovec tov. Stanetu Mavriču pri Gradišniku v Slovenjah. Bil je na stražarskem mestu, ko so hišo obkolili policisti. S svojo smrtjo je rešil vse ostale tovariše, ki so se nahajali v Gradišnikovi hiši. To je bilo konec februarja 1944; takrat je bila težko ranjena tudi neka partizanka, ki se je potem zdravila pri kmetu Krupču nedaleč od Heme.

GOLOVICA — Wölfnitz

Na Svinški planini, približno šestnajst kilometrov severozahodno od Grebinja leži vas Golovica — Wölfnitz, katero sestavlja le nekaj hiš, ki stoje okoli cerkvice. To naselje leži 1200 metrov nad morjem; ostale opuščene kmetije, ki so raztrešene po pobočjih te planine so last veleposestnikov. Na skromnem pokopališču okoli te cerkve so pokopani štirje partizani.

Vse do leta 1966, ko je Zveza koroških partizanov na tem pokopališču odkrila spominsko ploščo padlim partizanom, so grudo v kateri počivajo trupla teh borcev za svobodo negovali in jo tudi danes negujejo domačini, ki so izključno nemškogovoreči deželani.

Na tem pokopališču počivata Albin

Planinšek, rojen 27. 2. 1910 in Katarina Golob, rojena 27. 4. 1927. Prvi je bil doma iz Luč v Savinjski dolini in je med vojno bil zaposlen pri Kordežu v Beli, od koder je šel v partizane in padel 27. 4. 1945 v bližini Golovice. Katarina Golob je padla 18. 4. 1945, doma pa je bila v Beli nad Železno Kaplo. Isti dan kot Planinšek sta padli tudi partizanki Poljakinja Anka in nepoznana Rusinja, ki na tem pokopališču počivata skupno z domačimi junaki.

Posvetilo pokojnim borcem, ki je v obeh deželnih jezikih vklesano v spominsko ploščo, se glasi: V čast in spomin padlim partizanom, ki so darovali svoja mlada življenja za osvoboditev Avstrije in vseh zasužnjenih narodov.

GREBINJ

Na pokopališču v Grebinju je skromen grob z betonskim križem. V tem grobu počiva partizanski borec Severnega bataljona, Juschitz Franc, delavec iz Velikoveca. Skrbne roke domačinov vsa povelja

leta skrbno negujejo to zadnje počivališče tega borca, saj je njegova gomila vedno posajena z rožami in obložena s cvetjem.

Juschitz Franc je bil leto dni v partizanih. Pred tem je bil nasilno mobiliziran

v nemš
Nr. 12
velih b
tizane,
vedno
je bil
Vovbra
svetova
ob nek
tu Tuš
ško za
gle. Na
ter ga
lja in
jo mat
Sedaj

Na
v Kot
plošča,
pis: »
nom,
vasi v
Sloven

Ti t
mari
Hump
divizij
Jugosl
disti,
rajha.

Prel
pokop

Na
ku je
Mežic
zane
vzhod
del 2
pri ki
berko
Nje
cerkve

n v obeh
ela občina
stavila spo-
avila samo
Zveze ko-
prispevek
ovencev.

grobišče na
h postavil
inbekannte
nanih vo-
h partiza-
na, ker so
je vodila
nami. Med
naslednja
ko, polit-
Koroškem,
š iz Kra-
čranja ter
Borovelj.

je Zveza
nagrobni
z Županc
Kärntner
X. 1943.
marjeti v

Rožu — Gefallen für die Freiheit der Heimat in St. Margareten im Rosental — Ehre — Zveza koroških partizanov.“

Janez Županc se je leta 1939 umaknil pred nacisti skupaj s selskimi uporniki v Ljubljano. Ko so Jugoslavijo zasedli Nemci in Italijani, se je priključil prvim partizanskim edinicam na Gorenjskem. Julija 1942 je prišel nazaj na Koroško ter v okolici Železne Kaple in Sel ustanovil prve odbore Osvobodilne fronte.

Ravnik Jurij je vse do leta 1965 na celovškem pokopališču bil neznan partizan. Na križu je bilo samo ime „Georg Ravnik — 27. 10. 1943“. Ko je ZKP dobila zvezo z materjo tega padlega borca, smo zvedeli, da je Jurij Ravnik imel par-

tizansko ime Saša in da je padel v borbi z Nemci 27. oktobra 1943 v podgorjanskih Rutah. Rojen je bil 21. oktobra 1922. Saša je oktobra 1943 prišel s pokojnim Francem Primožičem - Markom na sektor Mače.

Oba padla borca počivata na pokopališču v isti vrsti št. 26, področje I, grob 8 in 2.

Spomniti se moramo tudi narodnega heroja Majde Vrhovnik, študentke medicine iz Ljubljane, ki je kot partizanka bila v Celovcu ujeta od gestapa in po večkratnem zverinskem mučenju 5. maja 1945 ustreljena. Njen grob še vedno ni znan, čeprav smo po vojni podvzeli vse, da bi ga našli.

DOBRLA VAS

Ob vzhodnem robu Dobrle vasi je na griču cerkev s pokopališčem, kjer je tudi grob padlega partizana. Dne 9. maja 1945 je kot izvidnik Tomšičeve brigade, katera je kot prva korakala skozi Dobrlo vas proti Sinči vasi, padel zadet od SS-ovske krogle nepoznan borec; niti na občini, niti na upravi pokopališča nimajo zapisanega njegovega imena.

Grob neznanega partizanskega borca, ki ga domačini vsa povojna leta z ljubeznijo in spoštovanjem skrbno negujejo, ima preprost lesen križ, gomila pa je po-

krita z marmornatimi ploščami. Leži za cerkvijo ob vzhodnem izhodu pokopališča.

Treba je zapisati, da so ta partizanski grob v prvih povojnih letih oskrunili nacionalistični zločinci. Prvotno je bila v zid nad gomilo vzdana spominska plošča, ki pa so jo neke noči odstranili neznan storilci. Takoj nato so domačini postavili nov križ, ki priča, da tam počiva slovenski partizan, ki je dal svoje življenje za svobodo slovenskega in avstrijskega ljudstva.

GLINJE

Ob cesti, ki vodi iz Borovelj v Šmarjeto v Rožu, leži v dolini ob Dravi vasica Glinje. Ta vas je 10. in 11. maja 1945 doživela strahoten pokol.

V vasi so se zadrževali partizani. Nenadoma so jih presenetili belogardisti, ki so se pred pravično kaznijo lastnega ljudstva, nad katerim so izvršili vrsto zločinov skupaj z nemškimi gospodarji, umikali preko Ljubelja na Koroško. Čeprav je bilo že konec vojne, so ti zločinci začeli slepo streljati v gručo partizanov, čeprav le-ti niso segli po orožju, ker so tuji govorili njihov jezik, slovenski. Do-

mačini v Glinjah, ki so doživeli ta zverinski pokol, vedo povedati, kako sta se srečala partizan in belogardist; spoznala sta se, ker sta bila oba doma iz iste vasi. „Poznam te, a ne zameri, ustreliti te moram“, je rekel belogardist in ubil partizana. Takrat je padlo 14 partizanov, medtem ko napadalci niso imeli nobenih žrtev.

To je kratka zgodovina krivične smrti štirinajstih nepoznanih partizanov, ki počivajo na pokopališču v Glinjah. Gomilo domačini skrbno negujejo. Zveza koroških partizanov pa je tem borcem postavila nagrobni spomenik.

gardisti ob dravskem mostu pometali v Dravo in je za njimi izginila vsaka sled.

Padli borci, ki so bili pokopani po vaseh in gozdovih okoli Borovelj — teh je bilo 22 — so bili 1. decembra 1946 prekopani na boroveljsko pokopališče, kjer skupaj počivajo s tovariši, ki so bili tam pokopani že takoj po bitkah. Ob prekopu je spregovoril tudi č. g. dekan Košir in med drugim dejal: „Ivegati življenje za svobodo drugih je največja žrtev, ki jo more doprinesiti zemljan“.

Zveza koroških partizanov se je vsa po vojna leta trudila, da bi tem padlim borcem za svobodo postavila dostojen spomenik. Občina Borovlje je na prošnjo Zveze koroških partizanov 30. aprila 1959 v ta namen določila primerno zemljišče na novem pokopališču. Ko je nato ZKP hotela prekopati posmrtno ostanke partizanov s starega na novo pokopališče in

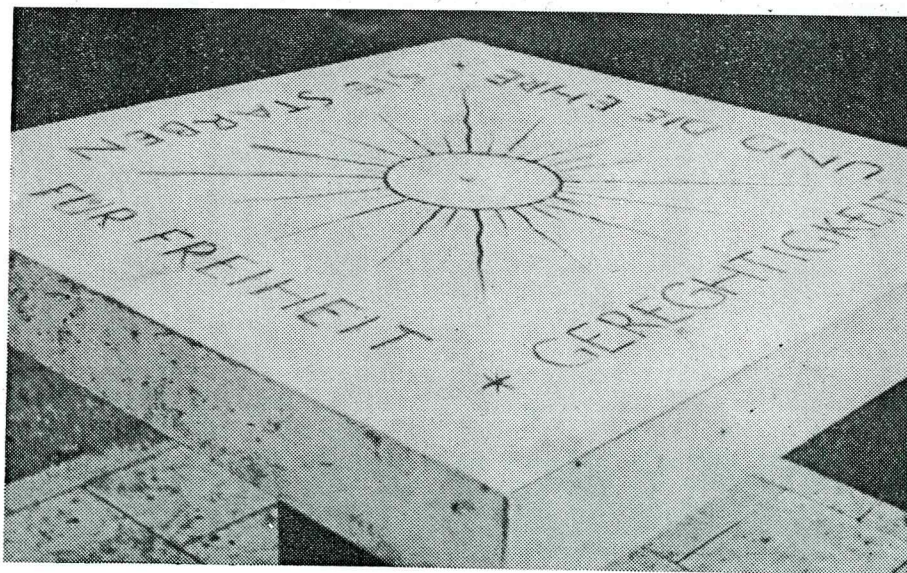
postaviti spomenik z napisom v obeh deželnih jezik, jo je prehitela občina in na odkazanem zemljišču postavila spomenik, na katerega pa je napravila samo nemški napis. To izigravanje Zveze koroških partizanov gotovo ni prispevek k enakopravnosti koroških Slovencev.

Črni križ je na partizansko grobišče na starem pokopališču v Borovljah postavil železen križ z napisom: „30 unbekannte Soldaten Mai 1945“ (30 nepoznanih vojakov maj 1945). Večina padlih partizanov v Borovljah je res neznan, ker so prišli iz Bračičeve brigade, ki je vodila najtežje bitke s fašističnimi tolpmi. Med pokopanimi borci pa so znana naslednja imena: Štefan Trbovšek - Zdravko, politikomisar, doma iz Raven na Koroškem, Anton Bohorič iz Tržiča, Miloš iz Kranja, Gustl Osenk, minerec iz Kranja ter Cigovc Jožef in Rus Štefan iz Borovelj.

CELOVEC

Na centralnem pokopališču Annabichl v Celovcu je pokopanih mnogo žrtev nacističnega nasilja. V mrliški knjigi tega pokopališča pa sta kot partizana vpisana samo dva in sicer Janez Županc iz Obirske in Ravnik Jurij z Bleda.

Prvoborcu Janezu Župancu je Zveza koroških partizanov postavila nagrobni kamen z napisom: „Slava: Janez Županc prvi koroški partizan — Erster Kärntner Partisane — 4. IV. 1915 — 14. X. 1943. Padel za svobodo domovine v Šmarjeti v

Rožu
Hein
— E
Ja
pred
v L.
Nem
parti
Julij
v ok
prve
Ra
lovš
zan.
Rav
bila
sno

O
griču
grob
1945
kate
vas
ovšk
obči
zapi
G
ki g
bezn
ima

O
jeto
sica
doži
V
nade
so se
stva
čino
kali
je b
čeli
prav
tujci

BILČOVŠ

Na pokopališču v Bilčovsu počivata dva padla partizana; oba imata urejena grobišča z lepimi nagrobnimi kamni, katere so postavili starši oz. sorodniki padlih.

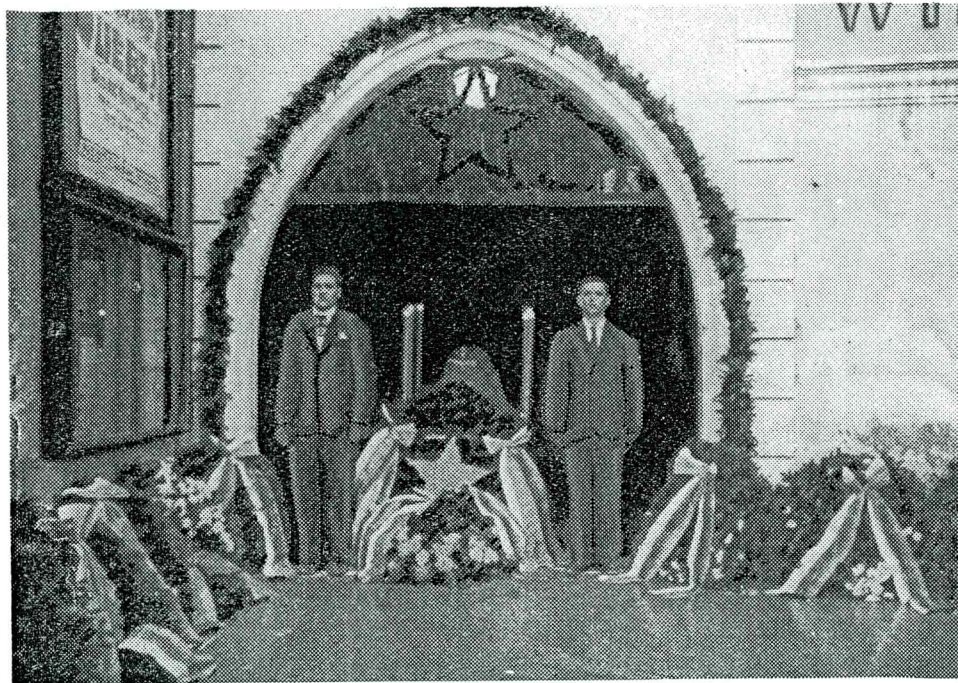
Tomaž Žerjav, katerega grob je v zapadnem delu pokopališča, je padel v boju z nacistično policijo 10. maja 1944, in sicer pol ure hoda od naselja Mala gora, ob poti, ki pelje preko Dobajne proti Klopcam, na tako imenovani Preseki nad Sv. Heleno. Iz napisa na nagrobnem kamnu je razvidno, da je bil Tomaž Žerjav rojen v Mojstrani.

Jožef Koren, doma iz Kajzaz pri Bilčovsu, je padel kot partizan 11. maja 1945 pred kovačnico na Humperku, star komaj petnajst let. Kakor mnogi partizanski borci v Borovljah in Glinjah, je tudi mladoletni Jožef Koren, p. d. Peželnov iz Kajzaz, postal žrtev nemških in belogardističnih tolp, ki so se na svojem umiku iz Jugoslavije še v dneh po kapitulaciji spopadle z osvobodilno vojsko. Mati Ana Koren in njeni sinovi so padlemu Jožefu postavili lep nagrobni kamen, katerega napis prča, da je svoje mlado življenje daroval za narod.

BOROVVLJE

Na starem pokopališču v Borovljah, ki je že nekaj let opuščeno, je 12 metrov dolgo partizansko grobišče, kjer počiva 48 padlih partizanov. Svoja življenja so

izgubili v bitkah z nemškimi edinicami, ustaši in belogardisti, ki so se od 9. do 14. maja 1945 umikali iz Jugoslavije. Mnoge padle partizane so SS-ovci in belo-

---

APAČE

Vas Apače leži severno od Obirja ob vznožju Malega Obirja. Leta 1942 je v gozdu nad vasjo Robež taboril Kranjčev bataljon, ki je sicer manevriral na Gorenjskem, pa se je za nekaj časa preko Košutnikovega turna umaknil na Koroško. Nad Lesjakovo domačijo v Robežu so bataljon napadli SS-ovci. Zaradi nevarnosti, da ga ne bi presenetili, se je bataljon umaknil iz svojega taborišča, toda le nekaj minut pozneje je jurišal nad Nemce, ki so bili zasedli prazno taborišče in slavili zmago. Med spopadom je padlo 6 SS-ovcev, mrtva pa sta obležala tudi partizana Škorc in Senko.

Padla partizana sta našla zadnje počivališče na pokopališču v Apačah. Marmorna plošča, vzdana na severozahodni strani pokopališkega zidu, spominja na

prva dva na koroških tleh padla slovenska partizana: „Na tem mestu počivajo borci II. Grupe odredov, padla dne 16. 8. 1942 v borbi za svobodo slovenskega ljudstva. Slava padlim junakom!“

Na apaškem pokopališču pa je pokopan tudi Lesjakov najstarejši sin Jožef Kancijan, ki je prav tako padel kot partizan. Poleg ustreznega napisa na družinskem nagrobnem kamnu so svojci postavili Jožetu spominsko ploščo tudi na Zavrhu, prav na mestu, kjer je padel v boju s sovražnikom: „Jožef Kanzian, p. d. Lesjakov sin v Robežu, je na tem mestu izgubil mlado življenje, ki ga mu je vzela krogla, ki jo je sprožil hitlerjanski hlapec. Rojen 2. 9. 1927, padel 28. 12. 1944. Slava njegovemu spominu.“

BAJDIŠE

Na starem opuščenem pokopališču v Bajdišah je v spodnjem južnem kotu lepo urejen partizanski grob. Grobišče je urejeno z betonskim okvirom in marmornato ploščo, na kateri je slika in napis: „Hier ruhet Paul Kölich, 24. 1. 1891, gefallen 8. 10. 1943 als Freiheitskämpfer. Ruhe in Frieden!“ (Tukaj počiva Pavel Kölich, 24. 1. 1891, padel 8. 10. 1943 kot borec za svobodo. Počivaj v miru!) Spominsko ploščo je postavila Komunistična partija Avstrije.

Pavel Kölich je bil že pred vojno organiziran v protifašistični organizaciji ter član Komunistične partije Avstrije. Bil je prvi, ki se je v tem kraju povezal z Matijo Verdnikom - Tomažem ter ga seznanil s selskimi uporniki, ki so se zadrževali v Zgornjem Kotu.

Pavel Kölich je padel na svojem domu v neposredni bližini pokopališča, kjer je pokopan. Kot partizan se je večkrat oglašil doma. Usodnega 8. oktobra 1943 je bil izdan. Takrat so orožniki obkolili njegovo hišo, vnel se je boj na življenje in smrt. Pavel se je branil in ustrelil orožnika, drugi žandar pa je na Pavla streljal z brzostrelko. Pod točo krogel se je Pavel mrtev zgrudil na tla. Domačini vedo povedati, da ga je zadelo devet krogel.

To se je zgodilo takoj zatem, ko je Pavel opravil veliko nalogo: povezal je selske upornike z narodnoosvobodilnim gibanjem, ko jim je pripeljal Matijo Verdnika - Tomaža, ki je po vojni bil proglašen za narodnega heroja.

Na po
dva padl
grobišča
tere so p
lih.

Tomaž
padnem c
ju z naci
sicer pol
ob poti,
Klopcam,
Sv. Helen
nu je raz
rojen v l

Na sta
je že nel
dolgo pa
48 padlil

Karel Prušnik - Gašper

Kot žrtve ste padli v borbi za nas . . .

Pred petindvajsetimi leti je Hitlerjev fašizem doživel svoj poraz. Z zmago nad zločinskim režimom je bilo končano najtemnejše obdobje človeške zgodovine. Tudi slovenski narod je v tej vojni, čeprav je bil obsojen na smrt, doprinesel svoj delež k zmagi nad fašizmom. Kljub svoji majhnosti je naš narod dokazal, da v taki krivični vojni ni druge poti, kot da se z lastno silo upre okupatorju, ki je moril, kamor je stopila njegova zločinska noga. Najbolj učinkovito orožje v tem navidez nemogočem uporu je bila vera v zmago pravice, ljubezen do svoje zemlje in odločnost vsega ljudstva, da se postavi v bran krivici in s tem okupatorju, ki se je zverinsko polastil njegove zemlje.

V tej borbi je bilo prelite ogromno krvi, doprinešene so bile neštete žrtve. To je zapisala že zgodovina. Toda vse to je zapisano tudi v spominih vseh tistih, ki so v tej borbi posredno ali neposredno doprinesli svoj delež k zmagi. Največ pa so za to zmago doprinesli tisti, ki so v borbi pustili svoja življenja. Z njihovo krvjo je prepojena vsa naša zemlja; o tem priča štirideset partizanskih grobišč vse od Zilje, Roža in Podjune tja do Svinške planine. Nad petsto partizanov — borcev za našo svobodo počiva v tej naši zemlji. Njim smo v jubilejnem letu, v katerem smo praznovali 25. obletnico zmage nad fašizmom, posvetili naš spomin in v posebnih člankih opisali grobišča naših junakov.

Koroški koledar

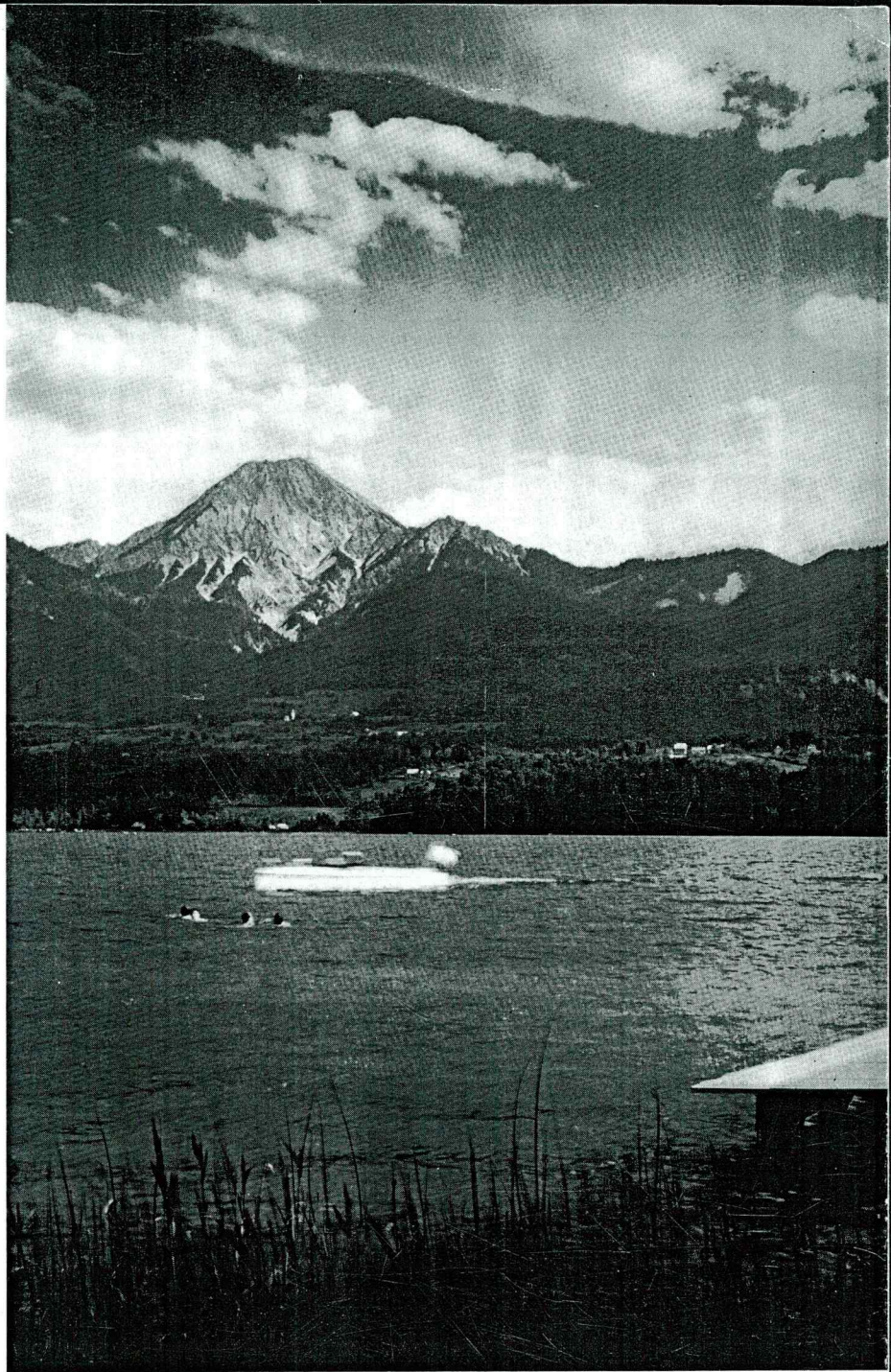
1971

Izdala in založila: Slovenska prosvetna zveza v Celovcu

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje

KOROŠKI

KOLEDAR ¹⁹71